

ОСНОВИ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Мельник А. О. д.е.н., завідувач кафедри бізнес-економіки

Козінець А. А. студент

Київський національний університет технологій та дизайну

Успішна реалізація стратегії розвитку підприємства передбачає здійснення не лише результативної, а й ефективної господарської діяльності. Аби бути успішною впродовж тривалого часу, щоб вижити і досягти своїх цілей, діяльність підприємства має бути як результативною, так і ефективною. За словами П. Друкера, результативність є наслідком того, що робляться потрібні слушні речі; а ефективність – наслідок того, що правильно створюються ці самі речі. Перше і друге є однаково важливим.

Передумовами виникнення потреби в ефективному, раціональному веденні господарської діяльності підприємства є проблема обмеженості ресурсів, з одного боку, і постійне прагнення до зростання результатів його діяльності – з іншого. Саме ефективне використання наявних ресурсів дає змогу задовольнити максимум потреб підприємства й отримати бажаний результат. Економічний зміст ефективності полягає у збільшенні результату (ефекту) з одиниці витрат сукупної праці[1].

Ефективність представлена в різних видах, а саме ефективність господарської діяльності підприємства, використання ресурсів, виробництва, торгівлі. Це стало передумовою формування системи оцінки ефективної господарської діяльності підприємств[2].

Практичне використання системи показників економічної ефективності в галузях і господарюючих суб'єктах передбачає:

1. Орієнтацію підприємства чи галузі на інтенсивний шлях розвитку і досягнення більш високого рівня ефективності в динаміці.

2. Вивчення резервів подальшого вдосконалення господарської діяльності підприємства на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, вдосконалення технології та покращення організації виробництва.

3. Створення дієвого механізму підвищення ефективності господарювання. В якості узагальнюючого показника ефективності господарської діяльності підприємства потрібно використовувати відношення обсягу реалізованої продукції чи ефект у вигляді прибутку до сукупної величини ресурсів, включаючи середню вартість основних і обігових засобів, чи до загальної суми витрат виробництва чи обігу.

Розрахунки цих показників здійснюються за такою схемою:

1. Визначають ефективність господарської діяльності, тобто використаних ресурсів, шляхом ділення реалізованої продукції на сукупну величину ресурсів або відношення прибутку до сукупної величини ресурсів.

2. Визначають ефективність затрат (спожитих ресурсів). Це відношення реалізованої продукції до витрат виробництва або відношення прибутку до витрат виробництва.

3. Показник ефективності використання капіталу. Це відношення реалізованої продукції до сукупної величини ресурсів. Третій показник повторює перший, оскільки ресурси ототожнюються з капіталом, але тут розрахунок здійснюється на 1 грн капіталу. Цей показник ще можна визначити шляхом ділення суми прибутку на капітал (сукупну величину ресурсів), отримуємо прибуток з 1 грн капіталу, або, як це ще називають, коефіцієнт рентабельності капіталу. Якщо його помножити на 100, тоді отримують рентабельність капіталу.

4. Окремо виділяють ефективність затрат як відношення реалізованої продукції до витрат виробництва. Це характеризує розмір реалізованої продукції на 1 грн затрат. Також визначають шляхом відношення прибутку до витрат виробництва. Це дає величину прибутку з 1 грн затрат або коефіцієнт рентабельності затрат.[3]

Щоб забезпечити об'єктивність оцінки діяльності підприємства і мати змогу порівняти затрати та результати виробництва, обсяг виробленого продукту переводять у вартісну форму. Найважливішими вартісними показниками, що характеризують діяльність підприємства, є обсяг валової й товарної продукції, розмір поточних витрат і фондів вкладень, дохідність виробництва. На їх основі можна визначити продуктивність праці, фондівіддачу, матеріаломісткість, обчислити валовий і чистий дохід, а також показники рентабельності.

Показники економічної ефективності поділяються на часткові та загальні. До часткових належать: обсяг виробленої продукції, врожайність сільськогосподарських культур, продуктивність тварин, продуктивність праці, фондівіддача, матеріалівіддача, собівартість продукції.[4]

Кількісне вираження підвищення ефективності відображається через систему показників виробництва. Ця система містить такі групи показників:

Узагальнюючі показники економічної ефективності виробництва (рівень задоволення потреб ринку, виробництво продукції на одиницю витрат ресурсів, витрати на одиницю товарної продукції, прибуток на одиницю загальних витрат, рентабельність виробництва, народногосподарський ефект від використання одиниці продукції).

Показники ефективності використання живої праці - (трудомісткість одиниці продукції, відносне вивільнення працівників, темпи росту продуктивності праці, частка приросту продукції за рахунок росту продуктивності праці, коефіцієнт ефективності використання робочого часу, економія фонду оплати праці, випуск продукції на 1 грн. фонду оплати праці).

Показники ефективності використання основних виробничих фондів - (фондовіддача основних фондів, фондомісткість продукції, рентабельність основних фондів, фондівіддача активної частини основних фондів).

Показники ефективності використання матеріальних ресурсів - (матеріаломісткість продукції, матеріалівіддача, коефіцієнт використання найважливіших видів сировини і матеріалів, витрати палива і енергії на 1 грн.

чистої продукції, економія матеріальних витрат, коефіцієнт вилучення корисних компонентів із сировини).

Показники ефективності використання фінансових коштів - (коефіцієнт оборотності оборотних коштів, тривалість одного обороту нормованих оборотних коштів, відносне вивільнення оборотних коштів, питомі капіталовкладення, капіталовкладення на одиницю введених потужностей, рентабельність інвестицій, строк окупності інвестицій).

Показники якості продукції - (економічний ефект від поліпшення якості продукції, частка продукції, яка відповідає кращим світовим і вітчизняним зразкам тощо).

Крім того економічна ефективність підприємства може бути оцінена за допомогою групи таких показників, як показники ліквідності; показники платоспроможності; показники прибутковості; показники ефективності використання активів.

Показники ліквідності характеризують здатність фірми виконувати свої поточні (короткострокові) зобов'язання за рахунок поточних активів.

Платоспроможність підприємства – це здатність виконувати свої короткі та довгострокові зобов'язання за рахунок власних активів. Цей показник вимірює рівень фінансового ризику, тобто ймовірність банкрутства підприємства. Нормальним вважається значення показника 0,5.

Показники прибутковості - характеризують ефективність використання всіх видів ресурсів, які забезпечили одержання певного валового доходу.

Прибуток (Income) – це частина доходу, що залишається підприємству після відшкодування усіх витрат, пов'язаних з виробництвом, реалізацією продукції та іншими видами діяльності. В умовах ринку прибуток є джерелом усіх фінансових ресурсів підприємства та відображає основну мету існування підприємства на ринку та профіль діяльності.

Прибуток від реалізації - визначається як різниця між виручкою від реалізації продукції (без врахування податку на додану вартість і акцизного збору) та повною собівартістю продукції.

Прибуток від продажу майна – включає прибуток від продажу матеріальних (основних фондів) і нематеріальних активів, цінних паперів інших підприємств тощо; визначається як різниця між ціною продажу та балансовою (залишковою) вартістю об'єкта, який продається.

Прибуток від позареалізаційних операцій – це прибуток від спільної діяльності підприємств, проценти по реалізації акцій, облігацій та інших цінних паперів, штрафи, що сплачуються іншими підприємствами за порушення договірних зобов'язань, доходи від володіння борговими зобов'язаннями.

Показником прибутковості є також рентабельність.

Рентабельність (Profitability) – це відносний показник, що характеризує рівень ефективності (доходності) роботи підприємства.

Показники ефективності використання активів - характеризують оборотність фіксованих активів - фондвіддача, оборотність всіх активів,

оборотність матеріальних ресурсів. Чим вищим є значення цього показника, тим краще використовуються основні і оборотні фонди підприємства.[5]

Власника підприємства цікавить не тільки проблема підвищення ефективності діяльності підприємства, а й зростання вартості й капіталізації бізнесу, за якою ціною, у разі потреби, його можна продати. Відповідь на це питання можна отримати, здійснюючи оцінку підприємства паралельно з розрахунками ефективності його діяльності. Динаміка зростання вартості підприємства опосередковано відображає зростання ефективності його функціонування, оскільки зростання вартості підприємства може відбуватися за рахунок, у тому числі й реінвестованого прибутку, дії чинників нематеріального характеру, які не піддаються вартісній оцінці у складі витрат періоду. У разі, коли власник підприємства не спрямовує прибуток на виплату дивідендів, а реінвестує його, для опосередкованого визначення ефективності діяльності підприємства в довгостроковому періоді можна використати темпи зростання вартості й капіталізації підприємства.

Список використаної літератури:

1. Бондар Н. Економіка підприємства: Навчальний посібник/ Наталія Бондар, Валерій Воротін, Олег Гаєвський,; За заг. ред. А. В. Калини; Міжрегіональна академія управління персоналом . - К.: МАУП, 2012. - 350 с.

2. http://pidruchniki.com/14360106/ekonomika/pokazniki_efektivnosti_gospodarskoyi_diyalnosti_pidpriyemstva

3. □Головінов М. Економіка підприємства: навч. посіб. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. / Донецький національний ун-т економіки і торгівлі ім. Михайла Туган- Барановського. — Донецьк : ДонНУЕТ, 2008. — 266с.

4. <http://posibnyky.vntu.edu.ua/ekonomika/142.htm>

5. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=129>

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Мельник А.О. д.е.н., завідувач кафедри бізнес-економіки
Лещенко І.О., студентка

Київський національний університет технологій та дизайну

Основою для забезпечення лідерства національної економіки на світовому ринку є принцип поєднання інвестицій з інноваціями. У сучасних умовах інтеграційні процеси змінили економічний порядок у світі, окресливши нові перспективи та можливості для країн – членів інтеграційних об'єднань.

Відставання підприємств України в інноваційній сфері від підприємств інших країн світу не дозволяє їм забезпечити високий рівень конкурентоспроможності, а отже, і стійкий економічний розвиток. Стратегію інноваційного розвитку підприємства можна визначити як сукупність дій і методів управління інноваційною діяльністю, що забезпечують конкурентні переваги на інноваційній основі. Також під інноваційною стратегією, як